

Ryszarda Formuszewicz

Stanowisko Alternatywy dla Niemiec wobec integracji europejskiej w latach 2013-2019

Stosunek AfD do integracji europejskiej przeszedł zasadniczą ewolucję. W stosunkowo krótkim okresie partia, której centralnym celem politycznym była korekta Unii Gospodarczej i Walutowej w ramach UE przekształciła się w ugrupowanie kontestujące kompleksowo Unię Europejską i kwestionującą korzyści z członkostwa Niemiec w jej strukturze. Równolegle motywowana ekonomicznie krytyka wspólnej waluty ustąpiła pierwszeństwa agitacji wyborczej skupionej na problematyce polityki migracyjnej i azylowej.

Ramy teoretyczne analizy w przedłożonej pracy stanowi model partii eurosceptycznej. Pozwolił on na pozytywną weryfikację przyjętej tezy, zgodnie z którą w ramach ewolucji ideowo-programowej, jaką AfD przeszła w latach 2013-2019, nastąpiła intensyfikacja kontestowania Unii Europejskiej przez tę partię. Intensyfikacja ta wynikała zarówno z radykalizacji ideologicznej, jak i ze względów strategicznych tj. dla umacniania wizerunku opozycji antyestablishmentowej. W rezultacie choć partia początkowo charakteryzowana była w kategoriach miękkiego eurosceptycyzmu, po procesie wewnętrznej radykalizacji należy ją już klasyfikować jako reprezentantkę twardego wariantu krytycznego stanowiska wobec UE. Wobec długofalowej skłonności głównych niemieckich partii do wyłączenia kwestii integracji europejskiej z rywalizacji politycznej, eurosceptycyzm, jako wypełnienie niszy w ofercie politycznych konkurentów, był czynnikiem sprzyjającym ustabilizowaniu AfD w niemieckim systemie politycznym.

Potwierdzony został związek między prawicową orientacją AfD i jej populistycznym charakterem a krytyką UE przez to ugrupowanie. Empirycznie wykazano, że AfD połączyła populistyczną wizję funkcjonowania demokracji z krytyką UE jako systemu politycznego. Diagnozy dotyczące projektu europejskiego w wymiarze politycznym, społeczno-ekonomicznym i kulturowo-społecznym uległy zaostreniu. Zmieniła się także waga postulowanych środków zaradczych, aż do warunkowo sformułowanej opcji wystąpienia Niemiec ze struktur integracyjnych.

Powstanie i szybka stabilizacja na niemieckiej scenie politycznej partii zaliczonej do prawicowego populizmu i kontestującej integrację europejską kończy okres odmienności niemieckiego systemu partyjnego od doświadczeń innych państw Europy Zachodniej.